

De duinconsulent

een interview met H. van Eck

HENK WUKHUISEN

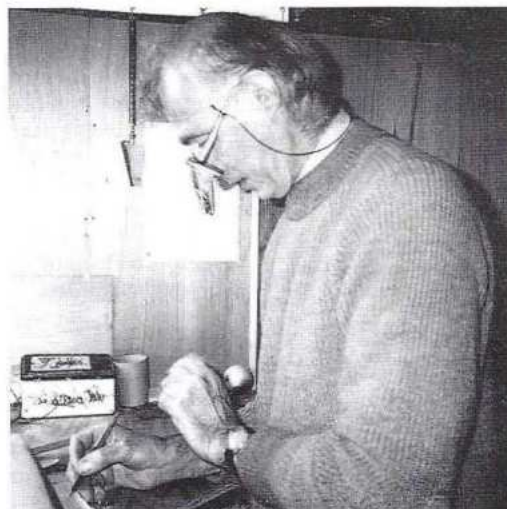
Begin oktober liet ik de haven van Harlingen achter me en stoomde op naar Vlieland. Ondanks de R in de maand was het een stampvolle boot. Een dun windje blies ons naar de overzijde alwaar ik een bezoek bracht aan onze man op Vlieland, Huibert van Eck.

Huibert van Eck, sinds enkele jaren consulent van onze Stichting op Vlieland, kwam, zag en bleef. Als bioloog in dienst van het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek streek hij in 1965 op dit Waddeneiland neer om de koolmeespopulatie te bestuderen; een geïsoleerde populatie mezen die het eiland niet verlaat en sinds 1955 wordt gevolgd. Van Eck: "Als je ziet hoeveel generaties we inmiddels hebben onderzocht, dan zou je bij mensen in de Middeleeuwen terecht komen". Het ruime huis is ingericht als vogelhospitaal. Twee diepvriezers vol voer staan het jaar rond ongesubsidieerd te vriezen. "Ach, je moet het als een soort hobby zien" zegt van Eck. Hij en zijn vrouw leven niet voor, maar mét de vogels die door toeristen en een enkele eilander worden aangebracht. Twee Jan-van-Genten gluren bijvoorbeeld door het raam naar binnen tijdens de thee. Volgens Pavlov is het etenstijd. Dit stel is het vissen verleerd en slijt de dag in de voortuin. "Alle andere Jan-van-Genten worden altijd zo snel mogelijk weer losgelaten als ze van stookolie en andere ellende verlost zijn" aldus van Eck. Geïsoleerde mezenpopulaties, tamme Jan-van-Genten, het lijkt een beetje op een eiland in de Galapagos. Hoe geïsoleerd en anders het leven is op het eiland, zal blijken tijdens ons gesprek.

Het groene hapje

Van Eck is net terug van de vinkebaan, waar hij vanaf 6.30 uur in de weer is geweest. In deze tijd van het jaar spreekt hij liever niets af want bij gunstig weer moet er gevangen worden in dienst van de wetenschap.

Het Posthuiswad vanaf de Kroonspolders gezien (foto: Ruud Prins).

Huibert van Eck op de Vinkebaan.

Hij zit in het herfststij van zijn leven; de enveloppe over de VUT-regeling ligt op tafel en diverse malen geeft hij aan zich liever terug te trekken uit de roerige wereld die milieubescherming heet. "Een nieuwe generatie moet het maar eens doen" zegt hij na een imposante uiteenzetting waaruit blijkt dat hij zijn sporen in de milieubescherming heeft verdiend.

Hij heeft is een tijd lang in de politiek gezeten en was zelfs van 1978 tot 1982 wethouder en locoburgemeester van Vlieland. Bioloog en politicus, dat is een combinatie die op een Waddeneiland nogal eens tot controversiële situaties kan leiden. Van Eck: "In zo'n kleine gemeenschap wordt alles wat je doet, je persoonlijk aangewreven. Ooit stelde ik als wethouder voor om de bomen in het dorp eens door een boomchirurg na te laten kijken. De gemeentelijke tuinman heeft mij daarna een jaar lang niet meer aangekeken". Natuur en milieu beschermen op een Waddeneiland is een eenzaam bestaan. Enkele jaren geleden werd Staatsbosbeheer door autochtonen nog gekwalificeerd als de "groene SS" en kort geleden sprak een raadslid over het "groene hapje" waarmee de milieubeweging op Vlieland werd bedoeld.

Wadden, duin en defensie

Recentelijk kwam Vlieland in het nieuws toen een Deense straaljager abusievelijk de verkeerstoren van het oefenterrein onder vuur nam. Niet alleen torpederen de Denen de EG, maar ze nemen tevens de NAVO onder vuur.

Vlieland in drieslag is wadden, duin en defensie. Ofschoon het rode gevaar bezworen lijkt, is van een verminderde militaire activiteit nauwelijks sprake. De cavalerie knalt op militair schroot, voortdurend draaien straaljagers rondjes om het

Vanaf Vuurboetsduin zal het dennenbos langs de Badweg in de toekomst een ander aanblik krijgen (foto: Ruud Prins).

westelijk deel van het eiland, vanuit de lucht vuren bommenwerpers raketten af en bij elke voltreffer trilt het eiland.

Van Eck: "Door protesten van bewoners op noord- Texel is de vliegroule verlegd. Nu scheren de vliegtuigen boven het Posthuis en het cavaleriekamp. In het cavaleriekamp ligt munitie en mogelijk vreest men voor de veiligheid als zo'n straaljager hierop neerstort. Normaal gesproken zou zo'n incident als met die Deen in de doofpot worden gestopt".

Toch is niet iedere bioloog op Vlieland ontevreden met defensie. Gerlof de Roos, bioloog en gehuwd met Vlieland, voerde als stelling in zijn dissertatie op dat de Kleine plevier nog op de Vliehors broede dankzij de aanwezigheid van defensie. En ook de bevolking van dit eiland ziet defensie niet graag gaan. Maar liefst 20% van de Vlielandse beroepsbevolking is werkzaam bij defensie.

Een frisse vakantievrind

In het najaar van 1992 jubelde het Waterleidingbedrijf Friesland dat de actie tot drinkwaterbesparing op Vlieland en Schiermonnikoog succes heeft gehad. Onder het motto "Zo'n frisse vakantievrind laat je toch niet zomaar lopen", is in de zomer van 1992 4,5% minder drinkwater gebruikt dan in dezelfde periode in 1991.

Toch blijkt bij nader inzien die frisse vakantievrind enige minder frisse trekjes te hebben. Begin 1992 heeft het Waterleidingbedrijf Friesland vergunning aangevraagd voor de onttrekking van 190.000 m3 grondwater uit de duinen van Vlieland. In 1984 werd al een proefvergunning afgegeven voor 140.000 m3 die zonder dat daar enige ruchtbaarheid aan werd gegeven, is opgeschroefd naar 160.000 m3.

Stichting Duinbehoud en van Eck gingen in beroep tegen deze gang van zaken. Van Eck: "Het Waterleidingbedrijf Friesland vraagt nu al weer de derde tijdelijke vergunning aan voor vijf jaar, zonder dat alternatieven worden opgepakt. Nu stroomt 90% van de neerslag op Vlieland de zee in, terwijl het goed mogelijk is dit water op te vangen ten behoeve van de drinkwatervoorziening". Pas onlangs is met een proef begonnen om dit afstromende water op te vangen.

Over nostalgie en natuurontwikkeling

Inmiddels heeft Staatsbosbeheer besloten om een groot deel van het dennenbos langs de Badweg neer te halen, waardoor een natuurlijker ontwikkeling kan plaatsvinden en de duinen minder verdrogen. Van Eck ziet echter geen florerend loofbos ontstaan: "Het klimaat is hier slecht voor boomgroei, de loofbossen leiden een kwijnend bestaan zodat voornamelijk struwelen ontstaan".

Een andere maatregel ten gunste van een meer natuurlijker ontwikkeling is de mogelijkheid die de Stichting Duinbehoud heeft aangedragen om bij de Kroonpolders een gekerfde zeereep toe te staan. Van Eck zucht diep en zoekt naar een juiste formulering, als hij zijn mening geeft. "Tsja, het leidt tot een meer gevarieerde vegetatie, ofschoon de eerste polder al helemaal zoet is. Dat is nu een mooi vogelgebied, dus het is nu toch eigenlijk wel zonde. Het is net als met de dennenbossen. Het is aantrekkelijk zoals je het nu kent. Men hecht aan het vertrouwde, aan de situatie zoals die nu is. Zo is kort geleden de windsingel bij het kampeerterrein "De Lange Paal" uitgedund. Ik vond dat zonde, maar landschappelijk is het wel vooruit gegaan".

De rekening wordt opgemaakt

Van Eck: "De strijd heeft niet opgeleverd wat ik had gehoopt. In die zin ben ik een teleurgesteld man. Alle activiteiten zijn onomkeerbaar ten nadele van natuur en milieu". Maar is hij een verbitterd man? Hij zegt daarop: "Neen, ik ben niet minder gelukkig en niet verbitterd. Ik heb een luizebaan gehad en heb het op Vlieland altijd naar m'n zin gehad".

Zijn er nog positieve ontwikkelingen waar te nemen op Vlieland? Het gesprek valt nu een tijdje stil. Dan: "Het is moeilijk om positieve ontwikkelingen te zien. Burgemeesters en bestuurders trokken zich niets aan van natuur en duin. Men wilde altijd alles ontsluiten. En dan die continue stroom bezoekers. Het seizoen gaat maar door. We hebben inmiddels het ritme van de wal. Vroeger stelde je de verjaardagen uit tot na september. Dan was het toeristenseizoen over en haalden we onze schade in. Er zijn nu allerlei arrangementen door het gehele jaar heen. Het publiek dat nu naar dat luxe hotel komt, is geen eilandpubliek".